

KÖZISMERETI ÓRÁK

ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet

2020/2021/2. félév

ALKALMAZOTT KOMMUNIKÁCIÓTAN

Kódok: OT-MAGY-311, BMA-ANYD-221

Oktató: Kuna Ágnes adjunktus (kuna.agnes@btk.elte.hu)

K, 10:30-12:00. 1088 Múzeum krt. 4. D/22 – visszavonásig MS Teams (aszinkrón online kurzus)

A kurzus a kommunikációtan és a pragmatika elméleti kiindulópontjából gyakorlati kérdések mentén mutatja be közérthetően az emberi kommunikáció általános nyelvi, társas és kulturális jellemzőit. Az előadás különböző nyelvi szintereken végzett vizsgálatok eredményein keresztül ismerteti a kommunikációs kutatások alkalmazási lehetőségeit. Így többek között kitér a hivatalos nyelvhasználat, az önéletrajz és motivációs levél, a tudományos írások, a tanár-diák kapcsolat, az orvos-beteg konzultáció, a fórum- és csetnyelv, valamint a digitális kommunikáció, továbbá a reklámanyelv jellemzőinek kérdéseire. Az előadást mindenkinek ajánljuk, akit érdekelnek a kommunikációtan mindennapi alkalmazási lehetőségei.

SZAKMAI KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NYELVÉSZETI SZAKTERMINOLÓGIA

Kód: BBN-NYM-232, OT-MAGY-313

Oktató: Constantinovitsné Vladár Zsuzsa docens (vladar.zsuzsa@btk.elte.hu)

Cs, 13:00-14:30. 1088 Múzeum krt. 4. D/21 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A szakmai kommunikáció vizsgálata azzal foglalkozik, miképpen használják a nyelvet szakemberek a munkájuk során, hogyan kommunikálnak egymással és a laikusokkal, mi jellemzi a szakszövegek műfaját, szerkezetét, terminológiáját, stílusát. A kurzuson olyan érdekes kérdésekkel foglalkozunk, mint igaz-e a mondás, hogy „Minden szaknyelv összeesküvés a laikusok ellen”, jobb nemzetközi szaknyelv-e a modern angol, mint a régi latin, kell-e magyarázni a terminusokat, milyen szaknyelvi problémákkal küzd az Európai Unió. Megvitatjuk, hogy hátrányban lehetnek-e a nők a kommunikációs stílusuk miatt a karrierjük során, és kiderül például az is, milyen a gyógyszerértékelő információk szerkezete. Az órák úgy vannak kialakítva, hogy előzetes nyelvészeti tanulmányok nélkül is érthetőek az egyes témakörök.

APPLIED SPEECH SCIENCE

Kód: BA-ERA-IHLFUS-S-02

Oktató: Bóna Judit docens (bona.judit@btk.elte.hu)

Sze, 10:00-11:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/248 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

The course presents the applications of research results in phonetics and psycholinguistics in teaching methodology, speech-language pathology, speech and language technology, translation, and in everyday life. It covers areas such as research methodology in speech sciences, atypical first language acquisition, assessment and treatment of speech and language disorders, elderly speech and language symptoms of dementia, bilingualism and foreign language learning, interpreting and translation, written language acquisition, and applications in speech- and language technology. The course is designed so that no preliminary linguistic knowledge is necessary for understanding it.

KULTÚRA, KOMMUNIKÁCIÓ, RETORIKA

Kód: BBN-XKO16-106

Oktató: Balázs Géza egyetemi tanár (balazs.geza@btk.elte.hu)

Cs, 08:00-09:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/428 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

Az előadás célja: Kultúra, kommunikáció és retorika összetartozásának, összefüggéseinek megismerése, a nyelv kultúraépítő és -fenntartó szerepének a tudatosítása, a kommunikációs-nyelvi tudatosság fejlesztése, bevezető bölcsésztagyként gyakorlati retorikai ismeretek (érvelés) nyújtása.

Az előadás tartalma: A kultúra, nyelv kutatásának antropológiai szemlélete. Interkulturális kommunikáció. Kulturológia. Kultúra–nyelv: elméletek, kulturális mozgás, kulturális evolúció. Az emberi viselkedéskomplexum. A hét alapszükséglet kulturális és kommunikációs következményei. Az emberi test mint jelhordozó Az emberi viselkedéskomplexum. Alapérzelmek kommunikációs vonatkozásai. Kommunikáció – tömegkommunikáció – internetkommunikáció. Kommunikációelméletek. Nem verbális kommunikáció. Metakommunikáció, paralingvisztika. A társadalmi kommunikáció zavarai. Gyakorlati retorika. A szónok működése és feladatai. Az érvek forrása. Érvelés és cáfolás. Gondolatalakzatok. E-retorika: interretorika.

HELYESÍRÁS ÉS TIPOGRÁFIA

Kód: OT-MAGY-120

Oktató: Laczkó Krisztina Renáta docens (laczko.krisztina@btk.elte.hu)

K, 08:00-09:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/047 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

Az előadás célja: a magyar helyesírás rendszerének részletes bemutatása gyakorlati példákon keresztül, kiegészítve a legalapvetőbb tipográfiai ismeretekkel.

Az előadás tartalma: a magyar helyesírás státusz- és korpuszkérdése, a helyesírási tartományok, a szaknyelvi helyesírások. A helyesírás kézikönyvei. A helyesírási normák: a fonematikusság, az értelemtükröztetés, a hagyomány és az egyszerűsítés. A betűrendbe sorolás. A magán- és mássalhangzójelölés kérdései: kiejtés, szóelemzés, hagyomány. A külön-és egybeírás. A tulajdonnevek írása. Írásjelezés. Elválasztás. A számok helyesírási kérdései. A tipográfiai alapszabályok. Helyesírás-ellenőrzés, korrektúrázás.

SZÖVEGTAN ÉS STILISZTIKA

Kód: OT-MAGY-171, BBN-MAM11-284

Oktató: Tátrai Szilárd docens (tatrai.szilard@btk.elte.hu)

K, 08:00-09:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/428 – visszavonásig MS Teams (aszinkrón online kurzus)

Az előadás célja: A szövegek nyelvi szerveződésének és működésének bemutatása a megértett beszédhelyzetben dinamikusan alakuló jelentésképzés szempontjából, amelynek keretében a stílus a szövegek létrehozásának és megértésének integráns részeként nyer értelmezést.

Az előadás tartalma: A szöveg fogalomértelmezésének kérdései. A szöveg a nyelvi interakcióban: adaptáció, figyelemirányítás, kontextualizáció. A protoszövegek és a szövegtípusok, műfajok. A szövegértelem makroszintje: szövegvilág és nézőpont. A szövegértelem mikroszintje: lehorgonyzás, deixis és koreferencia. A szövegértelem mezoszintje: fogalmi séma és topikfolytonosság. A stílus fogalomértelmezésének kérdései. A stílus a nyelvi interakcióban: stílustulajdonítás, stílusminta, stílusérték, stílushatás. A stílus szociokulturális tényezői és tipikus együttállásaik. A nyelvi konstrukciók stilisztikai potenciálja, az alakzatok és a trópusok.

MAGYAR GRAMMATIKA

Kód: BBN-MAM11-264

Oktató: Kugler Nóra docens (kugler.nora@btk.elte.hu)

H, 10:00-11:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/428 – visszavonásig MS Teams (aszinkrón online kurzus)

Kiknek ajánljuk? – Azoknak, akik szeretnék funkcionális nézőpontból megismerni a magyar nyelvtan rendszerszerű összefüggéseit; áttekintést akarnak kapni a legalapvetőbb grammatikai kategóriákról és műveletekről.

Miről lesz szó? – A kurzus azokat a műveleteket tárgyalja, amelyek lehetővé teszik a nyelvi kifejezések összekapcsolását. Ezek a műveletek arra valók, hogy a nyelvi tevékenységben összetett kifejezéseket hozzunk létre, és ezáltal hatékonyra tegyük egymás megértését.

Csak magyar szerkezeteket vizsgálunk? – Alapvetően valóban magyar kifejezések elemzésével foglalkozunk, de hangsúlyt fektetünk a nyelvi kifejezésnek nemcsak a nyelvspecifikus, hanem az általános (főként az emberi kogníció általi) motiváltságára is.

NAMES AND CULTURE

Kód: BA-ERA-IHLFUS-S-01

Oktató: Slíz Marianna Ilona docens (sliz.marianna@btk.elte.hu)

Sz, 14:00-15:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/237 (Online, Ms Teams. Combined: synchronic meetings + online readings and homework)

The course focuses on the socioculturally embedded nature of proper names. It is a common knowledge that culture, society, religion, trends, etc. influence name-giving processes but the main question is: how do they do that? What are the motives and sources of name-giving? Why and how do these motives change in time and vary by countries? Similar to given names, family names also reflect the cultural, economic, social, etc. characteristics of the period in which they were born. Have you ever heard that family names emerged from the common word meaning ‘smith’ are amongst the most frequent ones in almost every European country (Smith, Schmidt, Lefebvre, Ferrari, Kovács, etc.)? What does this fact tell us about the societies in which these names came into being? During classes, we will discuss the origin, semantic types and geographical distribution of family names. Additionally, we will also deal with the history of official family name changes: why do people change their family names; what groups of the societies take part in that process mostly and why are/were they so active in this respect; what are the characteristics of newly chosen names, etc. This topic is connected to another one that will be discussed, too: stereotypes, prejudice, and discrimination based on personal names. Finally, the questions of personal names and gender; place-name sociology; and the translation of proper names will also be among the topics of the seminar.

NYELV ÉS MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET

Kód: BMA-MAGD-NY-217, BMA-HUND-672

Oktató: Farkas Tamás docens (farkas.tamas@btk.elte.hu)

K, 10:00–11:30. 1088 Múzeum krt. 4. A/233 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A szeminárium a magyar nyelv és művelődés történetének találkozási pontjai köréből válogatja anyagát. Témái közé tartoznak többek közt: nyelv és kultúra; az olvasás, az írás és az írásbeliség kultúrája; nyelvemlékeink, illetve a mai magyar nyelv mint a művelődés történetének forrása; a magyar szókincs, névkincs és frazeológia elemei mint európai, illetve egykori anyagi és szellemi kultúránk lenyomatai; nyelv, vallás és kultúra; nyelv és nemzetépítés, nemzeti identitás; nyelv és udvariasság, az udvariasság nyelvtörténete. A kurzus pontos tematikáját az órára jelentkezett hallgatók előzetes tanulmányainak és érdeklődésének figyelembevételével határozzuk meg.

ALKALMAZOTT NÉVTAN

Kód: BMA-ANYD-244

Oktató: Farkas Tamás docens (farkas.tamas@btk.elte.hu)

P, 10:00-11:30. 1088 Múzeum krt. A/331 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

Az alkalmazott névtan, a nemzetközi szintén is felfutó diszciplínaként, a tulajdonnevek használatának, alkalmazásának különböző gyakorlati kérdéseit, lehetőségeit vizsgálja. A kurzus során tárgyalt jellemző témakörök: A névadás történeti, társadalmi és kulturális változatossága. A személynevek mint etnikai és társadalmi szimbólumok, valamint ennek következményei. A keresztnévválasztás, a házassági névviselés, a márkanevek használatának gyakorlati és jogi szempontjai. Névmenedzselés, névtervezés, nyelvi tájkép, személy- és helynévpolitika határokon innen és túl. A tulajdonnevek fordítása, fordíthatóságának lehetőségei és problémái. A tulajdonnevek szótári feldolgozásának kérdései. Névkorpuszok, informatizált adatbázisok, névkereső és névföldrajzi alkalmazások. Tulajdonnevek a laikus és dilettáns feldolgozások csapdájában. A tulajdonnevek felhasználhatósága más tudományokban és/vagy gyakorlati célok szolgálatában.

JEGYZETELÉSTECHNIKA A FELSŐOKTATÁSBAN

Kód: BBV-060:23

Oktató: Bencze Norbert PhD-hallgató

H, 8:30-10:00. 1088 Múzeum krt. MŰK. 6-8. -102 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

Az egyetemi élet elválaszthatatlan velejárója a jegyzetelés, mely sokat javíthat, ugyanakkor ronthat is a hallgatók teljesítményén. Mit csinálunk, amikor jegyzetelünk? És mit kellene máshogy csinálnunk a sikerességért? Mi lehet hasznos a jegyzetelés előtt, közben és után? Milyen jegyzetelőtípushoz tartozunk? Milyen módszerek és technikák alkalmazhatók a jegyzetelésben? Kevés az idő: hogyan tanuljunk hatékonyan a jegyzetünkől? – ezeket a kérdéseket dolgozzuk fel a gyakorlati fókuszú órán. A rövid elméleti áttekintés után különböző jegyzetelési technikák kipróbálására is sor kerül. A kurzus célja a felsőoktatásban használható jegyzetelési technikák megismerése, a tudatos jegyzetelés (ki)alakítása. A kurzuson kiemelt figyelmet fordítunk a digitális eszközök és alkalmazások használatára. Az óra előadásként vehető fel, de gyakorlati jellegű lesz, a teljesítés is feladatok elvégzésével valósul meg.

TÖRTÉNETI DIALEKTOLÓGIA ÉS SZOCIOLINGVISZTIKA

Kód: BMA-MAGD-NY-218, OT-MAGY-323

Oktató: Juhász Dezső egyetemi tanár (juhasz.dezso@btk.elte.hu)

K, 14:00-15:30. 1088 Múzeum krt. A/241 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A tantárgy fő célja célja, hogy bemutassa: a nyelvtörténetnek, a dialektológiának és szociolingvisztikának milyen érintkezési pontjai, módszerei vannak, a résztudományok bázisán hogyan épülhet ki új határtudomány, a dimenzionális nyelvészet. Az elméleti alapok lerakása után változatos szövegek közös elemzésén keresztül a történeti társasnyelvészet és a történeti dialektológia feladataira, módszereire, eszköztárára és egymást kiegészítő jellegére mutat rá. Vizsgálja az írástudás, könyvnyomtatás, a vallás és a műveltség szerepét, hatását a nyelvhasználatra, utal a szaknyelvek történeti fejlődésére. Szó esik a nyelvi tudatosság alakulásáról és a történeti szociopragmatika néhány kérdéséről. A régi magyar nyelvjárássok főbb jellemzőinek ismertetése után a záró témakör normatörténeti kitekintés: utak az irodalmi nyelvhez.

NYELVÉSZETI SZAKSZEMINÁRIUM: ALTERNATÍV ŐSTÖRTÉNET / SPECIÁLIS KOLLÉGIUM: ALTERNATÍV ŐSTÖRTÉNET

Kódok: OT-MAGY-323, BBN-EST11-301:6

Oktató: Farkasné Gulyás Nikolett adjunktus (nikolett.fgulyas@btk.elte.hu)

K, 16:00-17:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/023 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A szeminárium célja: a magyar nyelv és a magyarság eredetével kapcsolatos különféle elméletek bemutatása és módszertani vizsgálata.

A szeminárium tartalma: a nyelvrokonság bizonyítékainak áttekintése, a családfamodell és a hullámelmélet bemutatása többféle nyelvcsalád adatainak példáján keresztül. A magyar nyelv eredetével kapcsolatos téves, alternatív elméletek (török, sumér, nosztratikus, gyökelmélet stb.) összehasonlítása, az őstörténettel foglalkozó további tudományterületek, pl. történettudomány, régészet, genetika, aktuális és sokszor egymásnak ellentmondó eredményeinek közös keretben való értelmezése.

FINNUGOR SZAKSZEMINÁRIUM: KUTATÁSMÓDSZERTAN

Kód: BBN-FUG-303:8

Oktató: Farkasné Gulyás Nikolett adjunktus (nikolett.fgulyas@btk.elte.hu)

K, 10:00-11:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/023 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A szeminárium célja: a kurzus során a hallgatók aktív közreműködésével áttekintjük a tudományos kutatások főbb módszertani kérdéseit, a gyakorlati feladatok során pedig a hallgatók önálló kutatási terveket dolgoznak ki.

A szeminárium tartalma: a kurzuson az alábbi kérdésekkel foglalkozunk: a tudományosság kritériumai, kutatástervezés, adatgyűjtés, adatkezelés, etikai kérdések, terepmunka tervezése, az adatok feldolgozása és tárolása, kutatási eredmények értékelése, az eredmények publikálása.

ÉSZT ÉS FINN FOLKLÓR ÉS IRODALOM

Kód: BBN-FUG11-221, BBV-060:30

Oktató: Bába Laura tanársegéd (baba.laura@btk.elte.hu) és Pomozi Péter docens (pomozi.peter@btk.elte.hu)

K, 14:30–16:00. 1088 Múzeum krt. 4. I/022 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

Bevezetés az észti és a finn népköltészet legfontosabb műfajaiba, ill. az észti folklór nonverbális műfajaiba (tánc történet). A Kalevala és a Kalevipoeg, ill. néhány kiemelkedő klasszikus és modern regény ismeretén túl az alapvető korszakolás és a korszakok legfontosabb vonásainak megismerése. A régi finn néphit bemutatása, a finn népzene, néptánc és népköltészet főbb jellemzőinek és formáinak áttekintése. A finnországi irodalom alapvonásainak, jellemzőinek, főbb történeti korszakainak, kultúrtörténeti összefüggéseinek megismertetése a 12. századtól napjainkig, középpontban a meghatározó szerzőkkel és alkotásokkal.

BEVEZETÉS A FINN IRODALOMBA 2.

Kód: BBN-FIN11-262

Oktató: Bába Laura tanársegéd (baba.laura@btk.elte.hu)

Sz, 15:45–16:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/022 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A 20. századi és a kortárs finnországi irodalom alapvonásainak, jellemzőinek, főbb korszakainak, kultúrtörténeti összefüggéseinek megismertetése. Középpontban a finnországi irodalom szerves fejlődése és az irodalmi folyamat társadalmi alapjai, a közönség és a kifejezési fórumok története, valamint az egyes korszakok legfontosabb szerzői és alkotásai.

ÉSZT TÖRTÉNELEM ÉS MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET

Kód: BBN-EST-244, BBV-060:29

Oktató: Bereczki András docens (berezki.andras@btk.elte.hu)

Cs, 14:00-15:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/024 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus) Az időpont egyeztetést követően változtatható.

Az előadáson Észtország 1917-től napjainkig tartó történetének (politikátörténet, gazdaság, társadalom, kultúra) bemutatására kerül sor dokumentumfilmek és művészfilmek segítségével, továbbá a hallgatók megismerkedhetnek az észti művelődéstörténet legfőbb szakaszaival, jellegzetes motívumaival, érdekességeivel is.

ORSZÁGISMERET ÉS ÉSZT TÖRTÉNELEM

Kód: BBN-EST-233, BBV-060:28

Oktató: Bereczki András docens (berezki.andras@btk.elte.hu)

Cs, 12:00-13:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/024 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus) Az időpont egyeztetést követően változtatható.

Az előadáson az Észtországra vonatkozó földrajzi, demográfiai, gazdasági, kulturális alapismeretek és alapfogalmak mellett az ország történelmével is alaposabban megismerkedhetnek a hallgatók (a kezdetektől a függetlenség 1918-as kimondásáig).

A FINN TÖRTÉNELEM ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNY AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

Kód: BBN-FIN11-301:21

Oktató: Bereczki András docens (berezki.andras@btk.elte.hu)

Sz, 12:00-13:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/024 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus) Az időpont egyeztetést követően változtatható.

Hogyan jelenik meg a finn történelem a tudományos és népszerűsítő folyóiratokban Finnországban? Melyek a legérdekesebb és leggyakoribb témák? Mit írnak a finn, a magyar és a külföldi folyóiratok és újságok Finnországról, a finn társadalomról, a finnországi politikai helyzetről? Az említett témák megvitatását és értékelését követően a hallgatók számára feltárul a Finnországról szóló hírek háttere. A szemeszter során egy alkalommal a finn nagykövet is részt vesz a beszélgetésben.

FINN TÖRTÉNELEM

Kód: BBN-FIN11-241, BBV-060:27

Oktató: Bereczki András docens (berezki.andras@btk.elte.hu)

Sz, 10:00-11:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/024 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A finn történelem áttekintése a kezdetektől napjainkig a legfőbb politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális folyamatok elemzésével. Megismerkedés a történelemre vonatkozó legfőbb finn nyelvű szakkifejezésekkel.

FINNUGOR NÉPEK

Kód: BBN-FUG-101, BBV-060:26

Oktató: Bereczki András docens (berezki.andras@btk.elte.hu)

Cs, 10:00-11:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/024 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus) Az időpont egyeztetést követően változtatható.

Az előadáson a legfontosabb őstörténeti, földrajzi és demográfiai kérdések elemzése mellett az uráli nyelveket beszélő népek múltjának, kultúrájának, néprajzának, illetve jelenének és jövőbeli kilátásainak bemutatására kerül sor interdiszciplináris megközelítésben.

EGY KISEBB ROKON NYELV 1. UDMURT

Kód: BBN-FUG17-271:2

Oktató: Salánki Zsuzsanna adjunktus (salanki.zsuzsanna@btk.elte.hu)

Cs, 16:00-17:30. 1088 Múzeum krt. 4. I/023 – visszavonásig MS Teams (szinkrón online kurzus)

A kurzus egy oroszországi, Volga-vidéken beszélt finnugor nyelvvel ismertet meg, elsősorban gyakorlati szempontból. A nyelvtanulás során kiderül az is, hogy az udmurt nyelv jobban hasonlít az észtre és a finnre, mint a magyarra; hogy két további finnugor nyelvet az udmurt alapján akár érteni is lehet; hogy az udmurt és a magyar sok esetben azért hasonlít, mert mindkettőben számos török jövevénylelem van; hogy az udmurt az orosz tanulást is megkönnyíti, mivel cirill betűkkel írnak és sok az orosz kölcsönzés. Ezen kívül szó lesz a hagyományos és mai udmurt kultúráról is. A nyelvi gyakorlatokban és a mai kultúra bemutatásában udmurt anyanyelvű hallgatók segítenek. A kurzus során elsajátítottakat pedig az Udmurt Egyetem nyári kurzusain lehet tovább fejleszteni.